

(המשך עמוד 21)

"פלסטינים" בגין הסכים גם לכינון ועדת-מישנה שתדון בבעיות הנוגעות לפלסטינים...
בגין הסכים לכך - בוודאי כיכב בכך מאד - מפני שריון שיכנע אותו שלא יהיה צורך לממש את הוויתורים בפועל.

עתה מתברר כי גם סאדאת הבין את המישחק היטב. הוא החליט לחזור על המעשה המיוחס כאגדה לאלכסנדר מוקדון. כשזה נדרש לי התיר קשר מסובך ("הקשר הגורדי"), הוא שקף חרב והתך את הקשר במכה אחת.

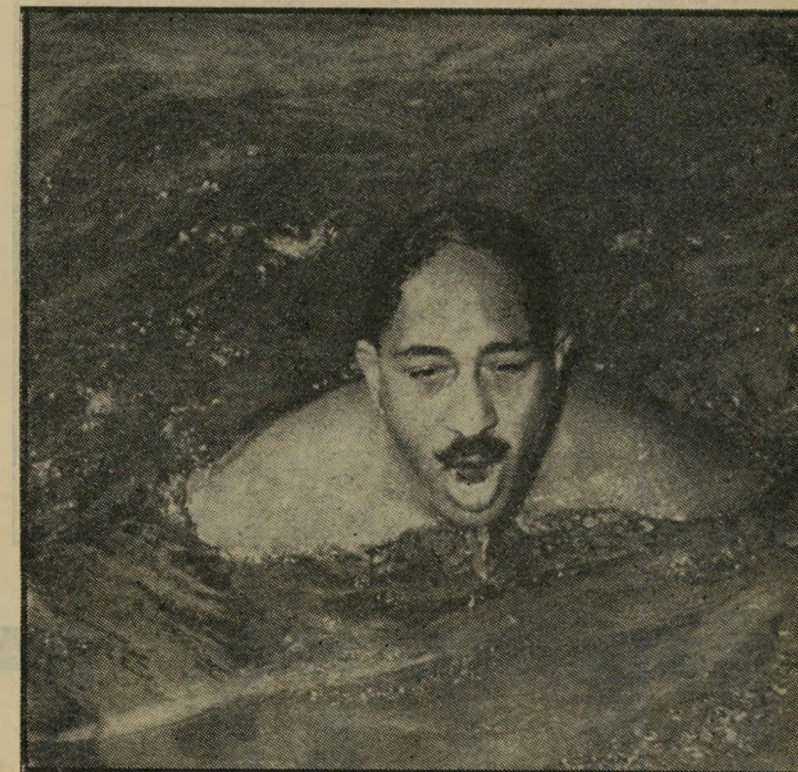
לחשמל את העולם

שיאי-מצריים הבין את התקפת-הפתע שלו בשיחות עם יאסר עראפאת. עם שליטי סעודיה, ובוודאי גם תוך מגע עם הסורים.

אפשר לנחש מה אמר להם: אם נמשיך לשחק מישחק זה, אנו משרתים את ממשלת ישראל. אייאפשר להגיע להסכם עימה על השתתפות אש"ף במצב הנוכחי. אין לממשלת קארטר הכוח לכפות את רצונה על ישראל. מול פני ההתנגדות היהודית העזה בארצות-הברית. ישתרר קיפאון - ובכך רוצים הישראלים.

מטרת הערבים צריכה להיות להגיע בהקדם האפשרי לדיון גלוי עם ישראל על ענייני המהות: הנסיגה מהשטחים והקמת מדינה פלסטינית. בעניינים אלה עומדת ישראל מול דעת-הקהל המאוחדת של העולם כולו. העולם תומך בשתי התביעות האלה של הערבים.

דעת-הקהל העולמית תובעת מן הערבים להוכיח שהם רוצים בשלום-אמת.

אנוואר אל-סאדאת בניוירק (1954) הוא הנו לקפז

אם ישתכנע העולם בכך, תהיה ממשלת-ישראל מבודדת לחלוטין, זגם יהודי ארצות-הברית לא יוכלו להפריע או לקארטר ללחוץ על ישראל.

מחווה דרמטית, שתחשמו את תשומת-הלב העולמית, תשכנע את העולם יותר מאזף הצהרות כי הערבים אכן רוצים בשלום-אמת. היא תכריח את ישראל להשיב כנגדו על שתי התביעות הערביות הבסיסיות: פינוי השטחים והקמת מדינה פלסטינית. ערפל התירוצים הישראליים יתפזר והמצב יתגלה בכירו.

המחווה תעלה במחיר יקר, כי הערבים מוותרים מראש (ובחנם) על קלף-מיקוח חשוב - ההכרה בישראל. ביקורו של סאדאת בישראל יהווה הכרה כזאת. אך ההישג המיחול שווה את המחיר הזה.

לא כרוך עד כמה שיכנע סאדאת את בעיית-ישראל. אין ספק כי קיבל מראש הסכמה מפורשת של הסעודים, וכי גם יאסר עראפאת נתן את ידו לכך.

אחרת לא היה עראפאת יושב באולם ולא היה מוחא כפיים לסאדאת (אם-כי אנשיו הקפידו לדוח. למען הוהירות, כי עראפאת, "לא מחא כף לקטע זה של נאום סאדאת.")

חיבוק ודמעות

אחת התעלומות היא מדוע הסכים יאסר עראפאת למהלך זה. המוציא לזמרה-א את אש"ף מן המישחק.

ייתכן כי התשובה טמונה ביחסים המיוחדים שבין שני אישים אלה. הם מצטיירים היטב בסיפור הבא. המתפרסם כאן לראשונה:

כשנתיים לפני מלחמת יום-הכיפורים באה מישלחת של אש"ף, בראשות עראפאת, אל סאדאת. הפלסטינים האשימו את סאדאת בהשלמה עם הכיבוש הישראלי, ורמזו שהוא פחדן ומגילבל. סאדאת התגונן וטען שהצבא המצרי אינו מוכן עדיין למלחמה. יש להמתין בסבלנות. אמר, עד שהכל יהיה מוכן. עראפאת דחה את הדברים בנעם, והזכיר לסאדאת שאש"ף תמך בו בימים הקשים ביותר, כאשר סאדאת נתן את השילטון עם יריבו, עלי צברי וחבריו.

הרוחות התלהטו. המתוחות הגיעה לשיא. לפתע קם סאדאת, ניגש

אל ארון, הוציא ממנו את ספריהקוראן האישי שלו והצהיר: "אני, אנוואר אל-סאדאת, נשבע בזה על הקוראן שמנוי וגמור עימי לצאת למלחמה לשיחור הארצות הכבושות. האמינו לי, והניחו לי להחליט בעצמי על המועד הנכון למלחמה!"

עראפאת זינק ממקומו. אף אל סאדאת וחיבק אותו. במשך שעה ארוכה עמדו שני האישים חבוקים, כשדמעות בעיניהם. עראפאת נתן לסאדאת את האשראי המבוקש, וסאדאת קיים את הבטחתו ביום-הכיפורים.

קרוב לוודאי שסאדאת נהג עתה בדרך דומה. ייתכן מאד שקרא לעראפאת, ואולי אף נשבע על הקוראן כי לא ינטוש את העניין הפלסטיני ואת אש"ף. הוא ביקש אשראי כדי לנהל את המישחק המסוכן והמסובך על-פי דרכו. הוא בוודאי הסביר לעראפאת כי האלטרנטיבה - קיפאון המצב - משרתת רק את ממשלת-בגין, ולא תועיל לאש"ף. כך ניתן להסביר את הסכמתו האיומת של עראפאת, ואת נכונותו לשבת באולם בשעה שנאמרו הדברים. נוכחותו היתה הפגנת הסכמתו בשתיקה, והדרך מעיד על הדרך הארוכה שעברה צמרת אש"ף בשנים האחרונות.

המוצא פלסטיני

על רקע זה מובנת גם ההצעה שהושמעה על-ידי סאדאת במהלך יומתו: ש"פרופסור אמריקאי ממוצא פלסטיני" ייצג את אש"ף בניובה.

כמה וכמה פרופסורים כאלה בולטים כעת בארצות-הברית. אך יש רק אדם אחד, ששמו מזדקר מייד כאשר מושמעת הגדרה זו. היא תפורה למענו.

זהו הפרופסור ואליד האלידי, בן אחת המישפחות החשובות ביותר בפלסטין. האלידי הוא אחד מחצייתריסר המוחות המבליקים ביותר בעולם הערבי. הוא עומד בראש מוסד אוניברסיטאי לענייני פלסטין בביירות, ומכהן כפרופסור בהארווארד. לאי-מכבר הוזכר כמי שעשוי לכהן כראש-הממשלה, אם יקים אש"ף ממשלה-פלסטינית-בגולה לקראת ועידת-ניובה. הוא מקובל על אש"ף במאה אחוזים, ובחוגי המיסד האמריקאי הולך שמו לפניו. באחרונה קיים שיחות ממושכות וידידותיות עם ח"כ לובה אליאב והאלוף (מיל.) מתי פלד, מהמועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני. שניהם התרשמו עמוקות מבהירות מחשבתו, מכנותו ומשיעור-קומתו.

על טיבו של האלידי מעיד מיפגש אחר שהיה לו באחרונה. ח"כ גד יעקובי, הפסודור אינטלקטואל הרישמי של המיסד הישראלי, הוזמן לסמינר בהארווארד. הוא נתן הרצאה, שבה חזר על הקו השיגרתי של ממשלת-ישראל. בין השאר אמר כי ישראל לעולם לא תשאיר את אש"ף.

בקהל ישב הפרופסור האלידי. כשסיים יעקובי, ביקש רשות לשאלה. הכל עצרו את נשימתם.

"מדוע לא תנהלו לעולם משאומתן עם אש"ף?" שאל הפרופסור בנימוס. "מפני שאש"ף רוצה נשים וילדים!" השיב יעקובי, כתוכי החוזר אל פסוק שינגן. "ואם אש"ף יפסיק להרוג, ויתחייב להפסיק את כל פעולות-האיבה?" שאל האלידי. "גם אז לא! כי לאש"ף יש האמנה הפלסטינית, השוללת את קיום ישראל והקוראת לחורבנה!" הצהיר יעקובי בתוקף. "ואם אש"ף יבטל את האמנה הפלסטינית, יכיר ב-242 ויכיר במדינת ישראל?" שאל האלידי, באותה נימה מעודנת של אינטלקטואל המכרר בעייה מדעית. לרגע נשאר יעקובי בלי מילים. "גם אז לא! גם אז לא!" קרא בנעם, לתדהמת הפרופסורים הנוכחים, שהיוו את השומן והסולת של האינטליגנציה האמריקאית. שיחה זו מכשרת את הצפוי עתה למדיניות הישראלית.

בגין במלכודת

ירושלים אין איש מעו למתוח בגלוי ביקורת על מנחם בגין. אך כמה וכמה מחסידי סבורים עתה כי נחפו ונכנס למלכודת.

נראה כי מנוי וגמור עם סאדאת לזכר בדרך שקבע לעצמו. הוא עשוי לנקוט צעדים ממשיים כדי לבוא לירושלים, כפי שהכטיח, "לעניי העיתונות, הרדיו והטלוויזיה העולמיים," בזמן הקרוב ביותר.

הופעתו בארץ תהווה ניצחון מכריע לתעמולה הערבית בעולם. פשוט אייאפשר יהיה להתעלם מהפגנה חרימשמעת זו של הכרה ערבית בישראל, ונכונות ולהגיע לשלום עימה. הבידבורים הישראליים המקובלים על "צעדים טאקטיים" ועל "תחבולות" של הערבים, בכל פעם שמנהיג ערבי מדבר על שלום, יהיו הפעם פשוט מגוחכים.

לשעה קלה יביא ביקור כזה גם רווח פוליטי למנחם בגין. דווקא הוא יהיה המנהיג הישראלי הראשון שיארח בגלוי מנהיג ערבי בכיר. הוא בוודאי ייהנה מכל רגע.

אולם אחרי החיוכים הראשונים יגיע תור התכבדות. התנאים של סאדאת יהיו חרימשמעיים ובלתי-משתנים: נסיגה ישראלית מכל הי שטחים הכבושים (אולי עם תיקוני-גבול קלים), הקמת מדינה פלסטינית כנגד וברצועה (תוך קשר כלשהו עם ירדן), השתתפות נציגי פלסטיני בכיר (אותו "פרופסור אמריקאי ממוצא פלסטיני"), שייצג את אש"ף בוועידת ניובה.

בכל שלוש הנקודות יבטא סאדאת קונסנזוס עולמי - מושינגטון עד מוסקבה, מטרהאן עד טוקיו. מהרגם שהוא יוסיף תמורה הגונת: שלום מלא. יחסים מדיניים וכלכליים, גבולות תוחים, ערובות-ביטחון ככל שתבקש ישראל.

כל התחבולות של משה דיין, כל המליצות של מנחם בגין, לא יוכלו לטשטש אז את הצורך להשיב כ"הן" או "לאו".

מנחם בגין לא יוכל להשיב כ"הן", מבלי לבגוד בכל אשר אמר ועשה בימי חייו. אך אם יגיד "לאו", ייאר ישראל מבודדת לחלוטין בעולם. קרוב לוודאי שמצב כזה יתמוך חלק ניכר של דעת-הקהל היהודית באמריקה בעמדת אנשי קארטר.

בכך ישיג אנוואר אל-סאדאת את המטרה המבוקשת על-ידי כל אסטרטג גדול: להושיב את היריב על קרני דילמה", להביא את היריב למצב שתהיה לו הברירה בין שתי אפשרויות רעות בלבד.

אם ישיב בגין (או יורשו) כ"הן" - יושג הסדר-שלום שהעולם הערבי ואש"ף מייחלים לו מזמן, ושמשלות אשכול, גולדה, רבין ובגין התנגדו לו בתוקף. אם ישיב בגין כ"לאו" - תוציא ישראל את עצמה ממישפחת העמים, ותחשוף את עצמה לדהציים שעדיין לא היו ברונמתן.

מדינאי גדול

זוהי התמונה, העומדת ברגע זה לנגד עיניו של אנוואר אל-סאדאת. מעשיו, השבוע, היו העזה היסטרית - העזה ששום מנהיג ישראלי לא היה מסוגל לה מאז קום המדינה.

ייתכן מאד שהיה זה מעשה נועז ומפכני אף יותר מן הפתיחה באש ביום-הכיפורים. יש בדרך זו סכנות רבות לסאדאת. אין הוא פועל בחלל ערבי ריק. יש לו אויבים ויריבים. המוכנים לנצל כל מעשה שלו כדי להרסו. יש להצים בתוך העם הפלסטיני, ולא יהיה קל ליאסר עראפאת לתמוך בגלוי ביוזמת סאדאת. הסורים מנהלים מישחק עצמאי ואנונימי משלהם. אנשי חזית-הסירוב מוכנים לכל כדי לשלם לאל כל סיכוי לשלום. אין ספק שסאדאת הביא את כל אלה בהשבוק. בצאתו לדרך זהו חדשה - הרפתקת-שלום שמעטות דוגמתה בעת החדשה - הוא התגלה כמדינאי גדול.